

ศักยภาพทางนันทนาการของสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร

The Recreational Potential of Public Parks in Bangkok

อดิศัย มัตเตช¹ ชินะโอภาส สะพานทอง² ดร.วิพงษ์ชัย ร้องขันแก้ว³

กนกวดดี พึ่งโพธิ์ทอง⁴

Adisai Mutdeth¹ Chinaopas Sapanthong² Wipongchai Rongkhankaew³

Konokvadee Puingphothong⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาศักยภาพทางด้านนันทนาการของสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ที่ใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร ขอบเขตของการวิจัย โดยมีทั้งหมด 10 แห่ง ได้แก่ สวนลุมพินี สวนจตุจักร สวนสราญรมย์ สวนเสรีไทย สวนรมณีนาถ สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ สวนสันติภาพ สวนวชิรเบญจทัศ สวนกีฬารามอินทรา และสวนรมณีย์ทุ่งสีกัน กลุ่มตัวที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ที่ใช้บริการสวนสาธารณะ จำนวน 400 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินศักยภาพของสวนสาธารณะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเชื่อมั่น .90 และแบบสอบถามความพึงพอใจ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเชื่อมั่น .90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

^{1,2}อาจารย์ประจำ สาขาวิชานันทนาการ ภาควิชาสันนนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำ สาขาวิชานันทนาการ ภาควิชาสันนนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

⁴ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำ สาขาวิชานันทนาการ ภาควิชาสันนนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ Independent t – test และ one – way ANOVA ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD ผลการวิจัยพบว่า

1) สวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้ง 10 แห่ง มีศักยภาพอยู่ในระดับสูง โดยกิจกรรมนันทนาการมีความหลากหลายตรงกับความต้องการของผู้ที่มาใช้บริการ มีเจ้าหน้าที่คอยบริการข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ประปา ไฟฟ้า ป้ายบอกทาง ห้องสุขา เก้าอี้ไม้ และการรักษาความปลอดภัยมีเพียงพอแก่ผู้ที่มาใช้บริการ

2) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร ตามตัวแปร เพศ อายุ และสถานภาพสมรส พบว่า เพศ อายุ และสถานภาพสมรส ที่แตกต่างกันของผู้ใช้บริการ มีความพึงพอใจต่อการใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ศักยภาพทางนันทนาการ สวนสาธารณะ

Abstract

The purposes of this study were to investigate the recreation potential of public parks in Bangkok and to compare the users' satisfaction with recreational activities in the public parks in Bangkok. This research aimed to study ten public parks: Lumpini Park, Chatuchak Park, Saranrom Park, Seri Thai Park, Romaneenart Park, Queen Sirikit Park, Santi Phap Park, Vachirabenjatas Park, Ram Indra Sport Park, and Rommani Thungsikan Park. Four-hundred participants, who used the public parks, were selected by the accidental random sampling method. The data collection was done by using a checklist about the recreation potential of public parks in Bangkok (reliability = .90) and a questionnaire on the users' satisfaction with recreational activities in

the public parks in Bangkok (reliability = .90) as the research instruments. The data in the study was analyzed by using percentages, means, standard deviations, Independent t – tests, and one – way ANOVAs (LSD). The results were as follows:

1) The ten parks in Bangkok had high potential. The recreational activities in these parks were diverse and equivalent to what the users needed. The staff of the parks provided the users with thorough information. Also, the number of facilities available was sufficient for the users in the area.

2) The result of comparing the satisfaction of the users who were different in gender, age and marriage status showed that the users' satisfaction in the different gender groups, different age groups and different marriage status groups was not different.

Keywords : Recreation Potential, Parks

บทนำ

สภาพสังคมปัจจุบันมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติ ถ้าทรัพยากรของชาติสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมั่นคง และมีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างต่อเนื่องแล้วนั้น การพัฒนาคุณภาพประชากรในประเทศก็ย่อมมีความสำคัญด้วย ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม และวัฒนธรรม ซึ่งการมีประชากรที่มีคุณภาพย่อมสามารถสร้างความเจริญให้แก่ชาติ และทำให้เกิดการพัฒนาอย่างมีคุณภาพได้เป็นอย่างดี อีกทั้งการที่พลเมืองมีสมรรถภาพทางกายและใจนั้น จะเป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศได้เป็นเลิศ (ประเวศ วะสี, 2530) ดังนั้น กิจกรรมนันทนาการจึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่ช่วยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุกๆ ด้าน

กิจกรรมนันทนาการจึงถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อประชาชน ช่วยให้ประชาชนรู้สึกผ่อนคลายความเครียดจากการทำงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ประจำของตนเอง (สมบัติ กาญจนกิจ, 2542) โดยกิจกรรมนันทนาการที่ประชาชนส่วนใหญ่นิยมเลือกที่จะปฏิบัตินั้นก็คือ กิจกรรมการออกกำลังกาย และกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งสถานที่ที่ประชาชนในเมืองส่วนใหญ่นิยมเลือกไปทำกิจกรรมออกกำลังกาย และพักผ่อนหย่อนใจคือ สวนสาธารณะซึ่งเป็นสถานที่ที่เปิดให้บริการสำหรับประชาชนทั่วไปเข้ามาใช้บริการได้อย่างทั่วถึง และความต้องการในส่วนนี้เองจึงทำให้ภาครัฐให้ความสำคัญรวมไปถึงมีการส่งเสริมนโยบายในการบริหารจัดการสวนสาธารณะให้ตรงกับความต้องการของประชาชนที่จะมาใช้บริการมากที่สุด

หน่วยงานภาครัฐจึงได้ให้ความสำคัญในเรื่องของกิจกรรมนันทนาการและการออกกำลังกายโดยการส่งเสริมให้มีสวนสาธารณะ สนามกีฬาประจำจังหวัด อำเภอและตำบล บางส่วนถึงระดับหมู่บ้าน เพื่อเป็นการส่งเสริมในเรื่องของกิจกรรมนันทนาการและออกกำลังกายให้กับประชาชน และยังเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ โดยจะเห็นได้จากการที่มีการจัดตั้งสำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร ขึ้นมารับผิดชอบโดยตรง ซึ่งมีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร(สำนักงานสวนสาธารณะ, 2546) ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน รวมไปถึงการดูแลรักษาสวนสาธารณะบางแห่งก็ยังไม่มีความเสื่อมโทรม และไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนที่จะเข้าไปใช้บริการจึงอาจทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น การรองรับการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนโดยรอบ การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการวางแผนจัดการสวนสาธารณะ เป็นต้น ทำให้การใช้สวนสาธารณะไม่เกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มที่โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการสวนสาธารณะนั้นต้องจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อตอบสนองกับความต้องการของคนในชุมชนบริเวณใกล้เคียงที่มาใช้บริการ (สาลี ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา, 2540) เพื่อที่จะได้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้ที่มาใช้บริการ และตัวของแหล่งพื้นที่ที่จัดตั้งเป็นสวนสาธารณะขึ้นมา แต่จากการจัดตั้งสวนสาธารณะในส่วนใหญ่มิได้มีจัดสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนบริเวณใกล้เคียงจึงทำให้

เกิดปัญหาในการจัดตั้งสวนสาธารณะขึ้นมา และไม่ตรงตามความต้องการของคนในชุมชนจึงทำให้สวนสาธารณะไม่ได้รับความนิยมเท่าที่ควรในการเดินทางไปพักผ่อนหย่อนใจและทำกิจกรรมออกกำลังกายของประชาชน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548) ได้มีการศึกษามาตรฐานของสวนสาธารณะต่อประชากรในรายงานการวิจัยการจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต: สวนสาธารณะ ตามมาตรฐานสากลเพื่อเปรียบเทียบและกำหนดมาตรฐานสวนสาธารณะของประเทศไทย โดยมาตรฐานสากลนั้นจะมีเนื้อที่สวนสาธารณะต่อประชากร 1 คน จะต้องไม่น้อยกว่า 15 ตารางเมตร และประชากร 1,000 คน จะต้องไม่น้อยกว่า 9.8 ไร่ โดยประเทศที่มีการพัฒนาแล้วส่วนใหญ่จะมีเนื้อที่สวนสาธารณะเกินกว่าค่ามาตรฐาน เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ เป็นต้น ส่วนประเทศไทยจากการศึกษาพบว่ามีความต่ำกว่าค่ามาตรฐานสากลอยู่มาก โดยมีเนื้อที่ต่อประชากร 1 คน อยู่ที่ 1.8 ตารางเมตร และประชากร 1,000 คน อยู่ที่ 2.8 ไร่ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่าประชาชนได้รับประโยชน์จากการใช้บริการสวนสาธารณะเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะประชาชนในเขตกรุงเทพฯ เนื่องจากสวนสาธารณะต่างๆ ได้รับการพัฒนาเป็นสวนธรรมชาติรูปแบบชนิดต่าง ๆ มีความสวยงาม เป็นสถานที่ที่สงบเหมาะแก่เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกาย ซึ่งการใช้การเป็นจำนวนมาก สิ่งอำนวยความสะดวก และศักยภาพต่างๆ ก็ต้องเพียงพอกับความต้องการของผู้ที่มาใช้บริการด้วย

จากปัญหาที่ได้กล่าวมาในข้างต้นจึงทำให้คณะผู้วิจัยได้สนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเรื่องศักยภาพทางด้านนันทนาการของสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานที่สนใจ หรือเกี่ยวข้องกับสวนสาธารณะนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนา ปรับปรุง และเป็นนโยบายในการพัฒนาสวนสาธารณะของกรุงเทพมหานครให้ตรงกับความต้องการของประชาชนในสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพทางด้านนันทนาการของสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ และสถานภาพ

วิธีการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะจำนวน 10 แห่ง ได้แก่ สวนลุมพินี สวนจตุจักร สวนสราญรมย์ สวนเสรีไทย สวนรมณีนาถ สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ สวนสันติภาพ สวนวชิร – เบญจทัศ สวนกีฬารามอินทรา และสวนรมณีย์ ทุ่งสีกัน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ดังนั้นเพื่อให้ได้กลุ่มเป้าหมายที่สามารถเป็นเสมือนตัวแทนของประชากรที่ทำการวิจัยครั้งนี้ จึงทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยกำหนดตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณประชากรกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากร โดยต้องการให้มีความผิดพลาดไม่เกิน 5% ด้วยระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนี้โดยใช้สูตรคำนวณ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2545)

$$N = \frac{Z^2}{4E^2}$$

เมื่อ N แทน กลุ่มจำนวน

Z แทน ระดับความเชื่อมั่นที่กำหนดไว้

คือ Z มีความเท่ากับ 1.96 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยที่ $\alpha = .05$

E แทน ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ มีค่าเท่ากับ .05

$$n = \frac{(1.96)^2}{4(.05)}$$

$$= 3.85$$

ด้วยขนาดตัวอย่าง 385 คน เพื่อป้องกันการผิดพลาดจากการเก็บข้อมูลผู้วิจัย จึงได้เก็บเพิ่มตัวอย่างอีก 15 คน รวมตัวอย่างเป็น 400 คน และกำหนดสัดส่วนให้เท่ากัน โดยเก็บแต่ละ 40 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

- 1.ตัวแปรอิสระ คือ ศักยภาพของสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร
ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ที่มาใช้บริการ ประกอบด้วย เพศ อายุ และสถานภาพสมรส
- 2.ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจต่อผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

ความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ คือ

1) แบบประเมินศักยภาพของสวนสาธารณะ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยดัดแปลงมาจากงานวิจัยสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2549) มาปรับใช้ให้สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ 1.1) ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการและการให้บริการ จากระดับศักยภาพ 3 ระดับ คือ สูง ปานกลาง และต่ำ ที่มีการจัดและให้บริการในสวนสาธารณะ การแปลผล (Interpretation) และการอธิบายผลโดยการนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินระดับศักยภาพ ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

ค่าเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง มีระดับศักยภาพสูง

ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึง มีระดับศักยภาพปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง มีระดับศักยภาพต่ำ

2) แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลผู้ที่ใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ คือ พอใจมากที่สุด พอใจมาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ที่เกิดขึ้นมาเข้ามาใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานครทั้ง 10 แห่ง โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล เป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 3 ข้อ ประกอบไปด้วย เพศ อายุ และสถานภาพสมรส

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ที่ใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเป็นแบบวัดมาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Likert's Scale) ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง ผู้ที่มาใช้บริการมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด
 ระดับ 4 หมายถึง ผู้ที่มาใช้บริการมีระดับความพึงพอใจมาก
 ระดับ 3 หมายถึง ผู้ที่มาใช้บริการมีระดับความพึงพอใจปานกลาง
 ระดับ 2 หมายถึง ผู้ที่มาใช้บริการมีระดับความพึงพอใจน้อย
 ระดับ 1 หมายถึง ผู้ที่มาใช้บริการมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

การแปลผล (Interpretation) และการอภิปรายผลการวิจัย ลักษณะแบบสอบถามที่ใช้ในระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) เป็นการวัดมาตราช่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ในแบบสอบถามผู้วิจัยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการอภิปรายผล ซึ่งผลจากการคำนวณโดยใช้สูตรการคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้น (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ, 2540) กำหนดเป็นเกณฑ์ในการประเมินค่าระดับความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการอยู่ในระดับพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการอยู่ในระดับพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการอยู่ในระดับพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการอยู่ในระดับพึงพอใจน้อยที่สุด

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1.การทดสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบประเมินศักยภาพ และแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความสมบูรณ์ถูกต้องตามเนื้อหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย

นำผลคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญให้มาพิจารณา โดยผู้วิจัยจะเลือกข้อคำถามที่มีตรรกะนี้ความสอดคล้อง (IC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

2. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ ซึ่งเป็นนิสิตภาควิชาสหวิทยาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่เคยใช้บริการสวนสาธารณะ จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach, 1970) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินศักยภาพ เท่ากับ .90 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .90

การรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอหนังสือจากอนุญาตจากสำนักงานสวนสาธารณะ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บและรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกและเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ตามขอบเขตการวิจัย โดยมีการเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยการสุ่มแบบบังเอิญ แล้วสอบถามอายุที่ไม่ต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งเต็มใจให้ข้อมูล และผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บข้อมูล

3. นำแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบมาไปตรวจสอบความสมบูรณ์ พบว่าแบบสอบถามมีข้อมูลครบถ้วนทั้งหมด 400 ชุด แล้วนำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามเพื่อแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก

ขั้นตอนที่ 2 การลงรหัส (Coding) นำแบบสอบถามที่ถูกต้องเรียบร้อยแล้วมาลงรหัสตามที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และแปลผลข้อมูล โดยผู้วิจัยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ

Independent t – test และ one – way ANOVA ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

1.จากการศึกษาศักยภาพทางด้านนันทนาการของสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 แห่ง ได้แก่ สวนจตุจักร สวนสราญรมย์ สวนเสรีไทย สวนรมณีนาถ สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ สวนสันติภาพ สวนวชิรเบญจทัศ สวนกีฬารวมอินทรา และสวนรมณีย์ทุ่งสีกัน ดังตารางแสดงต่อไปนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของศักยภาพสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร

รายชื่อสวนสาธารณะ	$\bar{X}$	S.D.	ศักยภาพ
สวนลุมพินี	4.31	0.63	มาก
สวนจตุจักร	3.78	0.93	มาก
สวนสราญรมย์	4.07	0.68	มาก
สวนเสรีไทย	3.67	0.81	มาก
สวนรมณีนาถ	3.86	0.58	มาก
สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์	3.93	0.75	มาก
สวนสันติภาพ	4.00	0.79	มาก
สวนวชิรเบญจทัศ	3.89	0.93	มาก
สวนกีฬารวมอินทรา	3.70	0.98	มาก
สวนรมณีย์ทุ่งสีกัน	3.72	0.81	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ส่วนลุ่มพินี มีศักยภาพอยู่ในระดับสูง ส่วนजूจักร ส่วนสวนญมย์ สวนเสรีไทย สวนรมณีนาด สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ สวนสันติภาพ สวนวชิรเบญจทัศ สวนกีฬารามอินทรา และสวนรมณียทุ่งสีกัน มีศักยภาพอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} \geq 3.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ศักยภาพของสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร

อันดับที่ 1 ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กิจกรรมมีความหลากหลาย รองลงมา คือ กิจกรรมมีความสอดคล้องกับผู้ที่มาใช้บริการ และกิจกรรมมีเพียงพอต่อผู้ที่มาใช้บริการ ตามลำดับ

อันดับที่ 2 ด้านการให้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เวลาเปิด – ปิด ในการให้บริการมีความเหมาะสม รองลงมา คือ มีเจ้าหน้าที่คอยบริการข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง และมีการจัดการด้านทัศนียภาพและสิ่งแวดล้อมที่ดี ตามลำดับ

อันดับที่ 3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีป้ายบอกทางและวิธีใช้งานที่ชัดเจน รองลงมา คือ มีการรักษาความปลอดภัยมีเพียงพอต่อผู้ที่มาใช้บริการ และ มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเพียงพอต่อผู้ที่มาใช้บริการ ตามลำดับ

2.จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.00 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 37.50 รองลงมา คือ อายุ 21 – 30 ปี ร้อยละ 28.50 และอายุ 31 – 40 ปี ร้อยละ 20.00 มีสถานภาพโสด ร้อยละ 65.50 รองลงมา คือ สมรส ร้อยละ 29.00 และหย่าร้าง ร้อยละ 20.00

3.ความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

4.ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร ตามตัวแปร เพศ อายุ และสถานภาพสมรส ดังตารางแสดงต่อไปนี้

ตาราง 2 ตารางเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะ
ในเขตกรุงเทพมหานคร ตามตัวแปร เพศ อายุ และสถานภาพสมรส

เพศ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	F	p-value
ชาย	3.80	.86	.74	.46
หญิง	4.04	.90		
อายุ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	F	p-value
18-20ปี	3.83	.78	2.08	.08
21-30 ปี	4.08	.68		
31-40 ปี	4.01	.70		
41-50 ปี	3.74	.62		
50 ปีขึ้นไป	3.98	.57		
สถานภาพ สมรส	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	F	p-value
โสด	3.95	.64	1.92	.10
สมรส	4.23	.64		
หย่าร้าง	4.12	.60		

จากตาราง พบว่า เพศ อายุ และสถานภาพสมรส ที่แตกต่างกันของผู้ที่มาใช้
บริการ มีความพึงพอใจต่อการใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานครไม่
แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย สามารถอภิปรายผลประเด็นสำคัญ ดังนี้

การวิเคราะห์ศักยภาพของสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร โดยลงสำรวจพื้นที่ในการเก็บข้อมูล และจากผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความเห็นว่าในภาพรวมศักยภาพของสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่เข้ามาใช้บริการส่วนใหญ่ ชื่นชอบ และมีความต้องการที่อยากจะมาใช้บริการของสวนสาธารณะ ซึ่งจะเห็นได้จากการสอบถามผู้ที่เข้ามาใช้บริการว่าสวนใหญ่จะกลับมาใช้บริการซ้ำอีกครั้งอย่างแน่นอน โดยให้เหตุผลว่าสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานครมีการจัดให้บริการที่ดี เช่น ศักยภาพทางของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่มีพร้อมรองรับในการมาใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปริดา คัยร้านหน้า, 2547) ที่ทำการศึกษาสภาพและความต้องการการออกกำลังกายของประชาชน ณ สถานที่ ออกกำลังกายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า สภาพการออกกำลังกายของประชาชน ณ สถานที่ออกกำลังกายในเขตอำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี มีสภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่และอุปกรณ์ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ และด้านบริหารจัดการ ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพดี ทำให้มีประชาชนมาใช้บริการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความพึงพอใจ พบว่า การเปรียบเทียบ ดังนี้

1.ความพึงพอใจต่อผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร มีการจัดการในเรื่องการจัดชนิดประเภทของกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลายเพื่อรองรับการเข้ามาใช้บริการของทุกเพศ ทุกวัย ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมนันทนาการมีความเหมาะสมต่อผู้ที่มาใช้บริการตลอดทั้งวัน มาตรฐานความปลอดภัยก็เป็นส่วนในการตัดสินใจของผู้ที่จะเข้ามาใช้บริการทั้งในความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน และการประชาสัมพันธ์ถึงกิจกรรมนันทนาการที่มีจัดขึ้นภายในสวนสาธารณะได้อย่างเหมาะสมเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (คณิต เขียววิชัย, 2531) ว่าการจัด

กิจกรรมนันทนาการไม่ว่าจะจัดประเภทใดก็ตาม ผู้จัดจะต้องรู้จักวางแผน และจัดการนันทนาการสำหรับประเภทนั้น ๆ การวางแผนที่ดีจะช่วยให้การจัดสามารถกำหนดรูปแบบที่เป็นประโยชน์กับสมาชิก จะช่วยให้กิจกรรมนันทนาการที่เลือกมาเป็นกิจกรรมอยู่ในความสนใจความต้องการ ช่วยสร้างประสบการณ์ และช่วยพัฒนาให้สมาชิกพร้อมที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พีระพงศ์ บุญศิริ, 2542) ได้กล่าวว่า หลักการจัดระบบบริหารงานนันทนาการที่ดี คือ การจัดการกิจกรรมนันทนาการอย่างมีประสิทธิภาพ จัดระเบียบขององค์กรให้น่าสนใจและทำงานอย่างเป็นระบบโดยการจัดโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการที่น่าสนใจแก่สมาชิกทุกเพศ ทุกวัย จัดให้มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารอย่างทั่วถึง และจัดตามความต้องการ ความสนใจของผู้ที่มาใช้บริการ

2. ผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร เพศชายและเพศหญิงมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่ว่าเพศชายหรือเพศหญิง ก็ต้องการที่จะประกอบกิจกรรมนันทนาการด้านการออกกำลังกาย เพื่อส่งเสริมด้านสุขภาพให้แข็งแรงเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปริญา มั่นประเสริฐ, 2552) ได้ทำการศึกษารื่องแรงจูงใจในการออกกำลังกาย ณ สวนสาธารณะขนาดกลางในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2552 ผลการศึกษพบว่า ประชาชนมีแรงจูงใจในการออกกำลังกาย เพื่อส่งเสริมให้มีสุขภาพร่างกายที่ดีขึ้น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันอาจเป็นเพราะว่า สวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีการจัดแบ่งพื้นที่การทำกิจกรรมนันทนาการ และมีกิจกรรมนันทนาการให้ผู้เข้ามาใช้บริการหลากหลาย ตรงกับความต้องการ หรือความสนใจของผู้ที่มาใช้บริการ ตั้งแต่วัยเด็ก จนถึงวัยผู้ใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (สมบัติ กาญจนกิจ, 2542) ไว้ว่า ในการจัดกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ นั้นเป้าหมายหลักคือ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการมีความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน พัฒนาสุขภาพกายและจิตใจ สร้างลักษณะนิสัยแห่งความเป็นคนดี มีคุณภาพชีวิตที่งดงาม บนพื้นฐานสำคัญ คือ มีกิจกรรมให้ทุกคน ทุกเพศ ทุกช่วงอายุวัยได้กระทำ, จัดการในเวลาว่างหรือเวลาอิสระ

และเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปกรณ์ ธงศรี, 2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพและความต้องการการออกกำลังกายของประชาชนในอำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท ผลการศึกษาพบว่า สภาพและความต้องการการออกกำลังกายของประชาชนทุกช่วงอายุวัยในอำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท มีความต้องการด้านกิจกรรมนันทนาการประเภทการออกกำลังกาย ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพที่เพียงพอเหมาะสมต่อความต้องการของประชาชนในระดับมากที่สุด

4. ผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีสภาพเหมาะสมต่างกันมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะ บางครั้งไม่ได้เพียงแค่ต้องการมาออกกำลังกาย หรือทำกิจกรรมนันทนาการเพียงอย่างเดียว บางครั้งยังมีการเข้าร่วมกันในกลุ่มสังคม ที่จะได้เห็นได้จากสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานครมีการจัดแบ่งพื้นที่ หรือว่าชมรมต่างๆ ให้กับผู้ที่มาใช้บริการได้ทำกิจกรรม และพบปะ พูดคุยกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปริญา มั่นประเสริฐ, 2552) ได้ทำการศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการออกกำลังกาย ณ สวนสาธารณะขนาดกลางในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2552 ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มาใช้บริการสวนสาธารณะส่วนใหญ่ไม่ได้มาออกกำลังกายเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีการเข้าร่วมกิจกรรมตามชมรมต่างๆ ที่สวนสาธารณะได้จัดให้บริการ และยังมีความต้องการด้านสังคมที่มาพบปะพูดคุยกับผู้ที่มาใช้บริการคนอื่นๆ ด้วยเช่นกัน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า สวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร มีศักยภาพอยู่ในระดับสูงในการรองรับการทำกิจกรรมนันทนาการต่อผู้ที่มาใช้บริการ จึงเสนอแนะให้มีการวางแผนการจัดโปรแกรมนันทนาการที่รองรับต่อความต้องการของผู้ที่มาใช้บริการเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการใช้บริการและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อศักยภาพของสวนสาธารณะที่มีอยู่

2.จากผลการวิจัย พบว่า สวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร มีกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลาย เพียงพอต่อความต้องการของผู้ที่มาใช้บริการ จึงเสนอแนะให้มีการส่งเสริมทักษะทางด้านกีฬาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และนำไปปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1.การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาเฉพาะสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร 10 แห่ง เท่านั้น ควรขยายผลในการศึกษาให้ครอบคลุมไปยังสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานครทั้งหมด เพื่อสามารถนำไปวิเคราะห์ภาพรวมและวางแผนพัฒนาสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานครได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.การวิจัยครั้งเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ควรวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรวบรวมจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลไปสู่การพัฒนาศักยภาพสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานครต่อไป

3.ควรวิจัยขีดความสามารถในการบริหารจัดการกิจกรรมนันทนาการของสวนสาธารณะ เพื่อหาจำนวนที่เหมาะสมต่อการให้บริการสวนสาธารณะที่ไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติของสวนสาธารณะ

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2545). **การวิเคราะห์สถิติ : สำหรับการบริหารและวิจัย**.

พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คณิต เขียววิชัย. (2531). **การจัดกิจกรรมนันทนาการชุมชนในเขตภาคตะวันตกของประเทศไทย**. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ประเวศ วะสี. (2530). **ทิศทางอนาคตไทยเพื่อความสุขทั่วหน้า**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชาวบ้าน.

ปรีดา คัยรัตน์. (2547). **สภาพและความต้องการการออกกำลังกายของประชาชน ณ สถานที่ออกกำลังกายในเขตอำเภอเมือง จังหวัด**

ชลบุรี ปี พ.ศ. 2547. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปริญญา มั่นประเสริฐ. (2552). **แรงจูงใจในการออกกำลังกายของประชาชนที่มา
ออกกำลังกาย ณ สวนสาธารณะขนาดกลางในกรุงเทพมหานคร ปี
พ.ศ. 2552.** (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปรกรณ์ ธงศรี. (2551). **สภาพและความต้องการการออกกำลังกายในอำเภอหันคา
จังหวัดชัยนาท ปี พ.ศ. 2550.** (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พีระพงศ์ บุญศิริ. (2542). **นันทนาการและการจัดการ.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2540). **สถิติการวิจัย.** กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาณ
วัดผลและการวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). **ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย :** เรื่องง่ายๆ ที่บางครั้งก็
พลาดได้. ข่าวสารการวิจัยศึกษา. 18(3) : 8 – 11.

สมบัติ กาญจนกิจ. (2542). **นันทนาการชุมชนและโรงเรียน.** พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย._____. (2544).
นันทนาการและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สาลี ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา. (2540). **ปรัชญานันทนาการ.** กรุงเทพฯ :
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. (2549). **เอกสารประกอบการ
สอนนโยบาย และการปฏิบัติงานการท่องเที่ยว.** กรุงเทพฯ: สถาบัน
พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักงานสวนสาธารณะ. (2546). **หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลสวนสาธารณะ**

สืบค้นเมื่อ กรกฎาคม 2555, จาก

<http://203.155.220.217/office/ppdd/publicpark/thai/organization/history.htm>

สำนักงานสวนสาธารณะ.(2552). **สวนสาธารณะของกรุงเทพมหานคร.**

สำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). **รายงานการวิจัยการจัดการเรียนรู้ของ**

แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต : สวนสาธารณะ. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

Cronbach, Lee J. (1970). **Essentials of Psychological Testing.** 3rd Ed. New York: Harper & Row.